

Sygn. akt IV CNP 33/18

POSTANOWIENIE

Dnia 29 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie ze skargi pozwanych
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku
Sądu Okręgowego w R.
z dnia 9 stycznia 2018 r., sygn. akt IV Ca (...)
w sprawie z powództwa K. Spółki Jawnej w W.
przeciwko S. B. i M. B.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 29 marca 2019 r.

- 1) odrzuca skargę;**
- 2) zasądza od S. B. i M. B. solidarnie na rzecz K. spółki jawnej w W. kwotę 1.800 (tysiąc osiemset) zł tytułem kosztów postępowania.**

UZASADNIENIE

Powód K. spółka jawna w W. wniósł o zasądzenie solidarnie od S. B. i M. B. kwoty 26.120 zł z odsetkami za opóźnienie, jako wynagrodzenia za czynności wykonane przez powoda na rzecz pozwanych na podstawie umowy pośrednictwa.

Pozwani S. B. i M. B. wnieśli o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z 7 kwietnia 2017 r. Sąd Rejonowy w G. zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kwotę 12.600 zł z odsetkami za opóźnienie od 9 czerwca 2014 r., a w pozostałym zakresie oddalił powództwo. Wyrokiem z 9 stycznia 2018 r. Sąd Okręgowy w R. zmienił wyrok Sądu Rejonowego z 7 kwietnia 2017 r. w ten sposób, że zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kwotę 25.406 zł z odsetkami ustawowymi od kwoty 12.600 zł od 9 czerwca 2014 r. i od kwoty 12.600 zł od 26 listopada 2014 r.

W skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego z 9 kwietnia 2017 r. pozwani zarzucili, że orzeczenie to zostało wydane z naruszeniem art. 170, 180 i 181 ustawy z 21 marca 1997 r. o gospodarce nieruchomościami oraz art. 58 k.c. Stwierdzili, że nie jest i nie było możliwe wzruszenie wyroku Sądu Okręgowego w drodze innych środków prawnych. Pozwani oświadczyli też, że ponieśli szkodę w związku z wydaniem zaskarżonego wyroku, na którą składają się koszty zawarcia umowy pośrednictwa i sprzedaży nieruchomości oraz koszty postępowania w łącznej kwocie 33.800 zł.

Powód wniósł o odrzucenie skargi, odmowę jej przyjęcia do rozpoznania lub jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest lokowana w grupie środków prawnych o charakterze nadzwyczajnym z tej przyczyny, że dotyczy orzeczenia o charakterze prawomocnym. Stanowi ona środek szczególnego rodzaju, gdyż przez jej wniesienie i uwzględnienie strona nie uzyskuje zmiany orzeczenia czy choćby jego wyeliminowania z obrotu prawnego, lecz jedynie prejudykat, który pozwoli jej realizować odpowiedzialność odszkodowawczą, jeżeli przez wydanie orzeczenia poniosła szkodę, a orzeczenie okazało się bezprawne. Z tej przyczyny skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie można traktować jak alternatywy dla apelacji, skargi o wznowienie postępowania czy choćby skargi kasacyjnej, a od 3 kwietnia 2018 r. – skargi nadzwyczajnej. Po 3 kwietnia 2018 r. przesłanka dopuszczalności skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego

wyroku mająca związek z subsydiarnym charakterem tego środka prawnego musi być rozważona z uwzględnieniem, że z tą datą do systemu prawnego wprowadzony został kolejny nadzwyczajny środek zaskarżenia w postaci skargi nadzwyczajnej, uregulowanej w art. 89 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2018 r. poz. 5 ze zm.; dalej jako „u.S.N.”). Ustawodawca nie ustalił żadnych zasad mających służyć powiązaniu tego nowego środka prawnego z systemem środków funkcjonujących już wcześniej. W art. 115 § 1 u.S.N. stwierdził natomiast, że w okresie 3 lat od dnia wejścia w życie tej ustawy skarga nadzwyczajna może być wniesiona od prawomocnych orzeczeń kończących postępowanie w sprawach, które uprawomocniły się po 17 października 1997 r. Wówczas art. 89 § 3 zdanie pierwsze u.S.N. nie stosuje się. Oznacza to, że powód – niezależnie od tego, iż już wcześniej wystąpił ze skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia – po 3 kwietnia 2018 r. zyskał możliwość wystąpienia w ciągu 3 lat od 8 kwietnia 2018 r. ze skargą nadzwyczajną. Podstawy zaskarżenia orzeczenia skargą nadzwyczajną są w części zbieżne z podstawami skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, gdyż skargą nadzwyczajną można zaskarżyć orzeczenie, które narusza zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji lub orzeczenie w sposób rażący naruszające prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie. Podstawy skargi nadzwyczajnej w części wykraczają poza podstawy skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, gdyż skarga nadzwyczajna jest dopuszczalna, gdy zachodzi oczywista sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, podczas gdy na takim zarzucie nie można oprzeć skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Uwzględnienie skargi nadzwyczajnej co do zasady prowadzi do wyeliminowania z obrotu prawnego orzeczenia, które jest sprzeczne z prawem, podczas gdy uwzględnienie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie wywołuje takich skutków. Dopuszczalność skargi nadzwyczajnej jest wyłączona w razie, gdy orzeczenie, od którego została wniesiona może być uchylone lub zmienione w trybie innych nadzwyczajnych środków zaskarżenia, a w tej grupie środków prawnych niewątpliwie nie mieści się skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem

prawomocnego orzeczenia. Tymczasem skarga nadzwyczajna należy do kategorii środków prawnych, których uwzględnienie może spowodować wyeliminowanie z obrotu prawnego prawomocnego orzeczenia, a otwarcie drogi do skorzystania z takich środków wyprzedza skorzystanie ze skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Wejście w życie przepisów o skardze nadzwyczajnej czyni zatem skargę powoda o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia niedopuszczalną, bez wykazania, że powód próbował skorzystać z tego nowego środka prawnego, ale skarga nadzwyczajna nie została na jego korzyść wniesiona (zob. też postanowienie Sądu Najwyższego z 30 sierpnia 2018 r., III CNP 9/18, nieopubl. oraz z 10 stycznia 2019 r., II CNP 2/18, z 31 stycznia 2019 r., V CNP 45/19).

W świetle art. 424¹ § 1 k.p.c. źródłem szkody, do naprawienia której zmierza osoba zabiegająca o prejudykat i wnosząca skargę przewidzianą tym przepisem ma być wydanie niezgodnego z prawem wyroku kończącego postępowanie w sprawie, nie zaś uchybienia, które sąd miał popełnić w toku postępowania.

Szkodą w rozumieniu przepisów o skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest konkretny uszczerbek majątkowy, ustalony zgodnie z art. 361 § 2 k.c. (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 czerwca 2015 r., V CNP 60/14, nieopubl.). Obowiązkiem wnoszącego skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku jest uprawdopodobnienie wyrządzenia mu szkody przez jego wydanie (art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c.). Zgodnie z poglądem ustalonym w orzecznictwie, uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody przez wydanie wyroku polega na złożeniu przez skarżącego oświadczenia, że szkoda wystąpiła – ze wskazaniem jej rodzaju i rozmiaru – oraz uwiarygodnienie tego oświadczenia przez powołanie i przedstawienie dowodów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 sierpnia 2005 r., III CNP 4/05, OSNC 2006, nr 1, poz. 16). Niezbędne jest przy tym przeprowadzenie przekonującego wyводу wskazującego czas powstania szkody oraz związek przyczynowy między nią a wydaniem zaskarżonego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2006 r., IV CNP 38/05, BSN 2006, nr 4, s. 10).

Pozwani nie uprawdopodobnili, żeby na skutek wydania zaskarżonego wyroku została im wyrządzona szkoda, ograniczyli się bowiem jedynie do stwierdzenia w skardze, że taką szkodę ponieśli, a obejmuje ona należność zasądzoną od nich na rzecz powoda.

Powodowie nie przedstawili żadnych dowodów, że szkoda, na którą się powołują już powstała. Z ich twierdzeń wynika nawet przeciwnie, że nie zostało wszczęte przeciwko nim postępowanie egzekucyjne i nie dokonali dobrowolnej zapłaty zasądzonej kwoty. Przesłanką dopuszczalności skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest zaś istnienie szkody w momencie wniesienia skargi, a nie możliwość jej wystąpienia w przyszłości (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 lutego 2017 r., V CNP 66/16, nieopubl.). Ponadto koszty procesu, którymi strona została obciążona, nie stanowią szkody uzasadniającej wniesienie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (por. m.in. nieopublikowane postanowienia Sądu Najwyższego z 28 listopada 2006 r., III CNP 46/06, z 21 grudnia 2006 r., III CNP 57/06, z 17 listopada 2005 r., II CNP 15/05, z 21 lutego 2013 r., III CNP 2/13, z 27 marca 2015 r., I CNP 43/14).

Podsumowując trzeba stwierdzić, że wbrew obowiązкови wynikającemu z art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c. skarżący nie uprawdopodobnili, że nie istniała i nie istnieje możliwość uzyskania przez nich uchylecia lub zmiany wyroku, któremu zarzucają niezgodność z prawem oraz żeby przez wydanie tego wyroku doszło do wyrządzenia im szkody podlegającej naprawieniu. Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł o odrzuceniu skargi.

O kosztach postępowania należnych powodowi Sąd Najwyższy orzekł stosownie do art. 98 § 1 i 3, art. 108 § 1 w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., § 10 ust. 5 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r., poz. 265).